

บทที่ 2

ประชากร ตัวแปร และการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ที่เหมาะสมที่สุดในการนำไปใช้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่เพื่อประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ในประเภทที่ดินของเอกชน โดยที่พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินระบุหน่วยในการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเป็นอำเภอ ดังนั้น ข้อมูลที่ใช้ศึกษาจึงเป็นข้อมูลระดับอำเภอ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ศูนย์ประสานพัฒนาชนบทแห่งชาติ กรมที่ดิน กรมการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และข้อมูลทางด้านสังคม

2.1 ประชากรที่ศึกษา

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลระดับอำเภอ ดังนั้นจึงได้คัดเลือกจังหวัดเพื่อใช้ศึกษา ก่อน ได้คัดเลือกเฉพาะจังหวัดในภาคเหนือและภาคกลาง ที่ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ใดในจังหวัดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน โดยที่ภาคเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหาการเข้าที่ดินมากกว่าภาคอื่น แสดงไว้ในตารางที่ 2.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ถือครองที่ดิน เนื้อที่ทำการเกษตรและเนื้อที่เช่าทำการเกษตรของปีการเพาะปลูก 2525/2526 จำแนกตามภาค

ภาค	จำนวนครัวเรือนเกษตร ที่ถือครองที่ดิน(พันราย)	เนื้อที่ทำการเกษตร (จำนวนล้านไร่)	เนื้อที่เช่าทำการเกษตร	
			(จำนวนล้านไร่)	ร้อยละ
เหนือ	1,236.5	27.6	3.9	14.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,945.7	52.8	2.0	3.8
กลาง	878.8	28.8	7.1	24.7
ใต้	624.5	14.4	0.6	4.2
รวม	4,685.5	123.6	13.6	11.0

แหล่งที่มาของข้อมูล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สถิติการเกษตรของประเทศไทย
พ.ศ. 2527

โดยจะเน้นพิจารณาถึงปัจจัยใหญ่ ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาการเช่าที่ดินทำกิน
ซึ่งได้แก่

- 1) ร้อยละของเนื้อที่เช่า
- 2) ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่า

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 2.2 จะเห็นว่าจังหวัดที่มีความสำคัญอันดับที่ 1 2 3 ... 10 ได้แก่จังหวัดอ่างทอง สมุทรสาคร สิงห์บุรี เพชรบุรี ชลบุรี สมุทร-
สงคราม พิษณุโลก แพร่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน และตาก ซึ่งได้คัดเลือกจังหวัดที่มีความ
สำคัญอันดับสูง 5 จังหวัด โดยพิจารณาเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรประกอบด้วย ได้แก่
จังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี เพชรบุรี ชลบุรี และพิษณุโลก ทั้งนี้ไม่ได้คัดเลือกจังหวัดสมุทร-
สาครและสมุทรสงครามมาศึกษาเพราะเป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรน้อยมากเมื่อ
เทียบกับจังหวัดอื่น

ตารางที่ 2.2 เนื้อที่เช่า จำนวนและร้อยละถือครองที่เป็นผู้เช่า จำแนกตามจังหวัดที่ยังไม่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

จังหวัด	เนื้อที่ถือครอง ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ถือครอง ทางการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่เช่า (ไร่)	ร้อยละ	จำนวนที่ถือครอง ทั้งสิ้น	จำนวนที่ถือครอง ที่เป็นผู้เช่า	ร้อยละ	ลำดับความ สำคัญ
ภาคเหนือ								
1. ตาก	467,808	460,369	68,612	14.90	30,385	5,432	17.88	10
2. พิษณุโลก	1,809,270	1,759,077	325,178	18.41	81,040	20,978	25.89	7
3. แพร่	467,805	464,107	69,427	14.96	58,060	13,070	22.51	8
4. ลำปาง	575,014	520,033	73,059	14.05	79,513	18,193	22.88	9
5. แม่ฮ่องสอน	71,591	71,304	11,043	15.49	12,976	1,842	14.20	11
ภาคกลาง								
6. นนทบุรี *	242,222	234,016	99,548	42.54	14,808	5,149	34.77	-
7. สิงห์บุรี	342,015	337,845	102,894	30.46	17,860	6,572	36.80	3
8. อ่างทอง	417,851	409,154	156,572	38.27	24,750	10,252	41.42	1
9. กรุงเทพฯ *	345,192	329,619	230,538	69.94	17,043	10,468	61.42	-
10. เพชรบุรี	619,832	577,428	149,832	25.95	33,293	10,304	30.95	4
11. สมุทรปราการ *	172,480	162,518	110,964	68.28	7,966	4,417	55.45	-
12. สมุทรสาคร	179,005	164,119	56,767	34.59	11,063	4,123	37.27	2
13. สมุทรสงคราม	84,771	82,971	21,512	25.93	11,030	2,938	26.64	6
14. ประจวบคีรีขันธ์	920,622	818,279	30,671	3.75	34,080	2,825	8.29	14
15. ชลบุรี	1,109,245	1,087,205	243,549	22.40	33,233	10,103	30.40	5
16. ระยอง	1,093,000	1,057,565	60,807	5.75	35,230	4,345	12.33	12
17. สัมพันธบุรี	916,802	813,878	43,604	5.36	33,711	2,400	7.12	13
18. ตราด	383,576	306,914	12,641	4.12	12,326	822	6.67	15

หมายเหตุ : * ยกเว้นจังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการ เนื่องจากเป็นเขตอุตสาหกรรม และที่ดินราคาสูงมาก ซึ่งจะเป็นภาระให้แก่เกษตรกรต่อไป

แหล่งที่มาของข้อมูล : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526

2.2 ตัวแปรและความสำคัญของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาหาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ที่เหมาะสมที่สุดในการนำไปใช้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่เพื่อประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ในประเภทที่ดินของเอกชน โดยอาศัยการวิเคราะห์ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้พิจารณาถึงความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวโดยที่ตัวแปรนั้นแสดงให้เห็นถึงระดับการพัฒนาในแต่ละพื้นที่(อำเภอ) และปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผนประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ได้ตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ

1) เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรหมายถึง หน่วยการผลิตทางการเกษตรที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของผู้ถือครองโดยไม่คำนึงรูปแบบทางกฎหมาย เป็นที่ซึ่งประกอบการเกษตร เพื่อให้เกิดผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก¹ เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนแสดงให้เห็นขนาดของเนื้อที่ซึ่ง เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่แต่ละครัวเรือนมีอยู่ ในพื้นที่ใดครัวเรือนมีเนื้อที่อันเป็นแหล่งผลิตมากโอกาสที่ครัวเรือนเหล่านั้นจะมีปริมาณผลผลิตมากย่อมสูงตามไปด้วย

2) ร้อยละของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นเนื้อที่ที่ใช้ประกอบการเกษตรโดยเปรียบเทียบกับเนื้อที่ถือครองทั้งสิ้นเป็นรายอำเภอไป

3) ร้อยละของเนื้อที่เช่า เนื้อที่เช่า หมายถึง ที่ดินของผู้อื่นที่ครัวเรือนนั้น เข้าทำประโยชน์โดยเสียค่าตอบแทน ดังนั้นร้อยละของเนื้อที่เช่าในแต่ละอำเภอจะแสดงให้เห็นถึงปัญหาความหนักเบาของการมีที่ดินไม่พอทำกินในแต่ละอำเภอ

4) ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่า ผู้ถือครองที่มีการเช่า หมายถึง ผู้ถือครองที่เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของผู้อื่นโดยเสียค่าตอบแทน ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่าในแต่ละอำเภอจะแสดงให้เห็นถึงปัญหาความหนักเบาของการมีที่ดินไม่พอทำกินในแต่ละอำเภอเช่นกัน

¹สำนักงานสถิติแห่งชาติ , รายงานสังเคราะห์การเกษตร ปี 2521 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2521) หน้า 3.

5) ร้อยละของผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน ผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน หมายถึง เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินถือครองทำการเกษตรเป็นของตนเองเลย และไม่ได้ไปเช่าที่ดินของคนอื่นมาทำการเกษตรหรือได้เช่าที่ดินจากคนอื่นมาทำการเกษตรโดยไม่ได้จ่ายค่าเช่า ร้อยละของผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน จะแสดงให้เห็นถึงความยากจนของเกษตรกรอันเนื่องมาจากการไม่มีที่ดินทำกิน

6) ร้อยละของผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป เนื่องจากขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป ถือว่าเป็นผืนที่ดินที่ใหญ่พอสมควร และถ้าผู้ถือครองใดมีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป จะชี้ให้เห็นว่าผู้ถือครองนั้นมีปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือที่ดินค่อนข้างมาก และถือว่าเป็นผู้ถือครองรายใหญ่ ดังนั้น ร้อยละของผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป เทียบกับผู้ถือครองทั้งสิ้นในแต่ละอำเภอ เพื่อให้เปรียบเทียบกับผู้ถือครองรายใหญ่เป็นรายอำเภอได้

7) ร้อยละของเนื้อที่ชลประทาน เนื้อที่ชลประทาน คือพื้นที่ที่ได้รับการชลประทาน จะแสดงให้เห็นถึงเนื้อที่ที่สามารถเพาะปลูกได้ดี ซึ่งสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ ร้อยละของเนื้อที่ชลประทานเทียบกับเนื้อที่ทั้งหมดในแต่ละอำเภอ เพื่อให้เปรียบเทียบเป็นรายอำเภอได้

8) ร้อยละของเนื้อที่เพาะปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง เนื้อที่ที่เพาะปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง คือเนื้อที่ซึ่งปลูกพืชซ้ำลงในที่ดินหลังฤดูเก็บเกี่ยว จะแสดงให้เห็นถึงเนื้อที่ทำการเกษตรที่สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากกว่าพื้นที่ทำการเกษตรสุทธึร้อยละของเนื้อที่เพาะปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง คิดจากเนื้อที่ทั้งหมดในแต่ละอำเภอ เพื่อใช้เปรียบเทียบเป็นรายอำเภอ

9) เนื้อที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือน ได้จากการนำเอาเนื้อที่ปลูกข้าวนาปีทั้งหมดในแต่ละอำเภอทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียวหารด้วยจำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าวนาปีทั้งหมดในแต่ละอำเภอ เนื้อที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือนจะแสดงให้เห็นขนาดของเนื้อที่ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวอันเป็นพืชหลักซึ่งแต่ละครัวเรือนมีอยู่

10) ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว ข้าวเป็นอาหารหลักของประชากรจากรายงานสำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2521 และรายงานการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าทั้ง 5 จังหวัดที่ศึกษาครั้งนี้มีข้าวเป็นพืชหลัก การปลูกข้าวเพื่อบริโภคของครัวเรือนในชนบทจะทำให้ครัวเรือนประหยัดค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อข้าวบริโภค และอาจจะมีเหลือเพื่อขายอันเป็นการแสดงถึงรายได้ของครัวเรือน

11) ร้อยละของครัวเรือนที่มีอาชีพหลักทางการเกษตร การทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ต้องอาศัยแรงงานเป็นหลัก จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มีอาชีพหลักทางการเกษตร จะแสดงให้เห็นจำนวนแรงงานในแต่ละพื้นที่

12) ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาทขึ้นไป ในเขตปฏิรูปที่ดินของเอกชนในภาคกลาง ปีการเพาะปลูก 2626/2527 แถบความยากจนขั้นต่ำของครัวเรือนเกษตรที่มีขนาดล่มาอีก 5 คน ซึ่งเป็นขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ย เท่ากับ 5,168 บาท² จึงจะใช้รายได้ระดับนี้เป็นตัว เปรียบเทียบจำนวนครัวเรือนแต่ละอำเภอที่มีรายได้เกินกว่าระดับความยากจน

13) ร้อยละของครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน จำนวนครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน แสดงให้เห็นถึงจำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และตัวเลขที่แสดงร้อยละของครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชนจะเปรียบเทียบให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดินได้อีกประเด็นหนึ่ง นอกจากปัญหาในเรื่องการเช่า โดยจะเปรียบเทียบกันได้เป็นรายอำเภอ

14) ราคาที่ดินเฉลี่ยต่อไร่ เนื่องจากที่ดินทางการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์ดีมักจะมีราคาสูง และราคาที่ดินเป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อการจัดซื้อที่ดิน ในระยะเวลาที่ผ่านมาหลายพื้นที่ที่ได้ประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปไปแล้ว แต่ก็ยังเข้าไปตาเนินการพัฒนาไม่ได้เพราะยังจัดซื้อไม่ได้ ข้อมูลราคาที่ดินเฉลี่ยต่อไร่นี้จะได้ราคาที่ดินเฉลี่ยต่อไร่ของหน่วยสุดท้ายซึ่งร้อยละ 90 มักจะใช้ในการเกษตรกรรมตามบัญชีกำหนดราคาที่ดินตามราคาตลาดเพื่อใช้เป็นทุนทรัพย์สำหรับเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม³ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2528

² สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เครื่องชี้ทางเศรษฐกิจและสังคมของการปฏิรูปที่ดิน (กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและแผนงาน , 2529), หน้า 80

³ สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน , บัญชีกำหนดราคาที่ดินเพื่อใช้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน, 2527)

15) จำนวนกลุ่มหรือสถาบันทางการเกษตร หมายถึง กลุ่ม สมาคมหรือองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มของ เกษตรกรเพื่อดำเนินธุรกิจให้บริการหรืออำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ โดยมีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มผู้ใช้น้ำหรือสมาคมชลประทานราษฎรในการยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น จำเป็นจะต้องสร้างองค์กรหรือสถาบันทางการเกษตรขึ้นมาเป็นแกนกลางในการรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล และในขณะเดียวกันก็เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรรมและการพัฒนาชนบทด้วย⁴ จากการวิจัยของ ดร. วันเพ็ญ สุรฤกษ์ พบว่า ถ้าเกษตรกรได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรแล้ว จะเป็นพลังคำนวณหาว่าควรทำอะไรให้มีู่ทางที่จะพัฒนาอาชีพหลักทางการเกษตรได้⁵

16) จำนวนธนาคารต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพาณิชย์ จะแสดงถึงแหล่งหมุนเวียนของเงินทุนของเกษตรกร

17) จำนวนโรงสีข้าว ซึ่งแยกเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เนื่องจากประสิทธิภาพของแต่ละขนาดไม่เท่ากัน จากข้อมูลทั้ง 5 จังหวัดที่ศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีข้าวเป็นพืชหลัก โรงสีข้าวเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกในพื้นที่นั้น เพราะประชากรสามารถนำข้าวเปลือกมาสีในท้องถิ่นของตน เป็นการประหยัดค่าโดยสารค่าขนส่งที่จะนำข้าวเปลือกไปสีนอกพื้นที่ของตน ซึ่งจะมีผลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

18) ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของพื้นที่เพาะปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก โดยเปรียบเทียบกันในแต่ละพื้นที่

19) เนื้อที่เช่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน เนื้อที่เช่าหมายถึง แปลงที่ดินที่เช่าจากผู้อื่นในระหว่างปีการเพาะปลูกที่สำรวจเพื่อสิทธิในการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินนั้น โดยเสียค่าตอบแทนทั้งในรูปของเงินสดและผลผลิต เนื้อที่เช่าเฉลี่ยต่อครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงปัญหาความหนักเบาของการมีที่ดินไม่พอกำกันในแต่ละอำเภอ

⁴ ประดิษฐ์ มัชฌิมา, สังคมวิทยาชนบท (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2522) หน้า 129.

⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปผลการสัมมนาระดับชาติเรื่องการพัฒนาการสร้างแรงงานในชนบท เพื่อพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา, 2521) หน้า 103.

20) ร้อยละของผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน ผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน หมายถึง ผู้ถือครองที่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คือมีหนังสือสำคัญที่ดินที่ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น โฉนดที่ดิน น.ส. 3 หรือ ส.ค. 1 หรือมีกรรมสิทธิ์โดยผลของกฎหมายประการอื่น ๆ หรือเป็นผู้ที่มีหนังสือสำคัญให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน การจัดสรรที่ดินหรือ นิคมสร้างตนเองของทางราชการ แม้จะยังไม่ได้รับโฉนด แผนที่หรือหนังสือสำคัญใด ๆ ก็ตาม หรือครอบครองและประกอบการเกษตรบนที่ดินผืนนั้น โดยลักษณะเสมือนเป็นเจ้าของ เช่น กรณี ที่ได้รับมรดกตกทอด โดยยังไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน หรือยังมิได้จัดแยกโฉนดที่ดินหรือหนังสือสำคัญ เช่น พ่อแม่ตายแล้ว ลูกเข้าถือกรรมสิทธิ์แทน หรือเข้าครอบครองทำการเพาะปลูกพืชในที่ดินของ เอกชนโดยไม่ได้รับการขัดขวางตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ร้อยละของผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดินจะ แสดงให้เห็น ประสิทธิภาพ อำนวย และความพร้อมในการผลิตเพราะที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญใน การผลิต

2.2.2 ตัวแปรทางด้านสังคม

1) อัตราการเพิ่มของประชากร หมายถึง อัตราการเพิ่มประชากรระหว่าง ปี 2522-2526 อัตราการเพิ่มของประชากรมีสาเหตุมาจาก การเกิด การตาย การย้าย ถิ่นของประชากรในพื้นที่ นอกจากจะแสดงให้เห็นขนาดของประชากรในอนาคตแล้ว ยังแสดงถึง การเปลี่ยนแปลงประชากรในพื้นที่อีกด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการอพยพโยกย้าย เพื่อ แลวงหาอาชีพและที่ทำกิน พื้นที่ใดที่มีการอพยพเข้าสู่ย่อมแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทำ กินและโอกาสการแสวงหาอาชีพมาก พื้นที่ใดมีการอพยพออกสู่แสดงถึงความกดดันในเรื่องที่ทำ กิน นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้ว่าอัตราเพิ่มขึ้นของประชากรในอำเภอต่าง ๆ จะเปรียบเทียบ ให้เห็นถึงการเพิ่มจำนวนแรงงานในอัตราที่ต่างกัน

2) ความหนาแน่นของประชากร หมายถึง จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ เฉลี่ยต่อตารางกิโลเมตร จะแสดงให้เห็นขนาดของประชากร จำนวนแรงงาน ในเชิงเปรียบ- เทียบในแต่ละอำเภอ ขนาดของประชากรและจำนวนแรงงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และการผลิต

3) จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมด ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์หาร- ด้วยจำนวนครูทั้งหมดในสถานศึกษาทุกระดับดังกล่าวข้างต้น จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน จะเป็น

เครื่องจักรให้บริการทางด้านการศึกษาของรัฐ

- 4) จำนวนประชากรในอำเภอเฉลี่ยต่อสถานีอนามัย 1 โรง หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมดในอำเภอหารด้วยจำนวนสถานีอนามัยทั้งหมดในอำเภอ จำนวนประชากรในอำเภอเฉลี่ยต่อสถานีอนามัย 1 โรง จะเป็นเครื่องจักรให้บริการทางด้านสาธารณสุขของรัฐว่าพอเพียงหรือไม่
- 5) ร้อยละของครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ หาได้จากจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้เทียบกับจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ร้อยละของครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จะแสดงให้เห็นถึงสวัสดิการของรัฐในด้านพลังงานไฟฟ้า
- 6) ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ โดยทั่วไปวิทยุจะให้ประโยชน์ในการให้ข่าวสารได้รวดเร็ว ใช้เวลาน้อยในการติดต่อกับชนกลุ่มใหญ่ ครอบคลุมในเนื้อที่กว้างขวางกว่าและเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย สื่อมวลชนที่มีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว สนใจเกี่ยวกับสิ่งปฏิบัติควมรู้ใหม่ ๆ จากผลการวิจัยของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติพบว่า ชาวชนบทฟังวิทยุมากที่สุด 87% ดูภาพยนตร์ 75% อ่านหนังสือ 47% ดูโทรทัศน์ 34% อ่านนิตยสาร 16%⁶ และการวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ประมาณ 57% ของครัวเรือนเกษตรกรรับฟังรายการเกษตรจากวิทยุ วิทยุสิ่งมีความสำคัญมากในชนบทเพราะผู้มีอาชีพทางการเกษตรประมาณ 18% อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้⁷ ประกอบกับในท้องที่บางแห่งทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวกหรือเข้าไม่ถึงแต่วิทยุสามารถเป็นสื่อให้เข้าถึงพื้นที่ได้

⁶ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ , การศึกษามหาชนของสื่อมวลชนต่อการศึกษาของชาวบ้าน (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา, 2521) หน้า 10-11.

⁷ เรื่องเดียวกัน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ทั้งหมด มีดังนี้คือ

ข้อมูล	แหล่งที่มา
1. รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของประชากรในอำเภอ	การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2527 กองวิชาการสถิติ สถิติแห่งชาติ
2. เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน	การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 กองสำรวจเศรษฐกิจ สถิติแห่งชาติ
3. ร้อยละของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร	
4. ร้อยละของเนื้อที่เช่า	
5. ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่า	
6. ร้อยละของผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน	การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 กองวิชาการสถิติ สถิติแห่งชาติ
7. ร้อยละของผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่	
8. ร้อยละของเนื้อที่ชลประทาน	
9. ร้อยละของเนื้อที่ปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง	
10. เนื้อที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือน	การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 กองวิชาการสถิติ สถิติแห่งชาติ
11. ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว	
12. ร้อยละของครัวเรือนที่มีอาชีพหลักทางการเกษตร	
13. ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาทขึ้นไป	
14. ร้อยละของครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำหน่ายหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน	จาก กชช. 2 ค. ข้อมูลปีการเพาะปลูก 2526/2527 ศูนย์ประสานพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ข้อมูล	แหล่งที่มา
15. ราคาที่ดินหน่วยสุดท้ายเฉลี่ยต่อไร่	สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน กรมที่ดิน ประกาศใช้ในพ.ศ. 2528-2530
16. จำนวนธนาคารข้าว	} การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 กองวิชาการสถิติ สถิติแห่งชาติ
17. จำนวนธนาคารโคกระบือ	
18. จำนวนกลุ่มเกษตรกร	
19. จำนวนกลุ่มยุวเกษตรกร	
20. จำนวนกลุ่มสหกรณ์ต่าง ๆ	
21. จำนวนกลุ่มชลประทานราษฎร	
22. จำนวนธนาคารต่าง ๆ ได้แก่	
ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตร	
และสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์	
23. จำนวนโรงสีข้าวขนาดใหญ่	
24. จำนวนโรงสีข้าวขนาดกลาง	} ทำเนียบท้องที่ พ.ศ. 2527 กอง
25. จำนวนโรงสีข้าวขนาดเล็ก	
26. อัตราเพิ่มของประชากร	
27. ความหนาแน่นของประชากร	ทะเบียน กรมการปกครอง
28. จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน	กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
29. จำนวนประชากรในอำเภอต่อสถานี	ทำเนียบท้องที่ พ.ศ. 2527 กองทะเบียน
อนามัย 1 โรง	กรมการปกครอง
30. ร้อยละของครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	} การสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 กองวิชาการสถิติ สถิติแห่งชาติ
31. ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ	
32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับ	
โทรทัศน์	
33. ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่	สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีการเพาะ-
	ปลูก 2525/2526
	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ข้อมูล	แหล่งที่มา
34. เนื้อที่เช่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน 35. ร้อยละของผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน	การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 กองสำรวจเศรษฐกิจ สถิติแห่งชาติ

2.4 การเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ และการประมาณค่าระดับอำเภอ

1) รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของประชากร ในอำเภอ ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในด้านรายได้นั้น มีลักษณะดังนี้คือ

จำนวนครัวเรือนในอำเภอที่มีรายได้ต่ำกว่าปีละ	6,000 บาท
จำนวนครัวเรือนในอำเภอที่มีรายได้ปีละ	6,000-10,000 บาท
จำนวนครัวเรือนในอำเภอที่มีรายได้ปีละ	10,000-20,000 บาท
จำนวนครัวเรือนในอำเภอที่มีรายได้เกินปีละ	20,000 บาท

จะใช้มัธยฐาน (Median) ในการประมาณค่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของประชากรในอำเภอ

2) เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งใช้วิธีการสำรวจด้วยตัวอย่างที่เรียกว่า Stratified Two-Stage Unequal Probability Sampling โดยในขั้นแรกเลือกหมู่บ้านตัวอย่างขึ้นมาชุดหนึ่ง กระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยแบ่งหมู่บ้านตัวอย่างออกเป็น 9 กลุ่ม ตามเนื้อที่ปลูกพืชหลักของแต่ละหมู่บ้าน แล้วทำการนับจดเจ้าบ้านทุกคนในหมู่บ้านตัวอย่างนั้น ต่อจากนั้นจะทำการเลือกผู้ถือครองตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดผู้ถือครองในแต่ละหมู่บ้าน แล้วทำการแจงนับผู้ถือครองตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านนั้น ดังนั้น

การประมาณค่าสิ่งมี 2 ขั้นตอน คือ ประมาณค่าระดับหมู่บ้าน และประมาณค่าระดับอำเภอ

ในขั้นแรกคือ การประมาณค่าระดับหมู่บ้าน สำนักงานสถิติแห่งชาติได้รับประมวลผลให้ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าประมาณยอดรวมระดับหมู่บ้าน} = W_1 \sum_{\text{all } i} X_i$$

$$W_1 = \frac{\text{จำนวนผู้ถือครองทั้งหมดในหมู่บ้านตัวอย่าง}}{\text{จำนวนผู้ถือครองตัวอย่างในหมู่บ้านตัวอย่าง}}$$

$$X_i = \text{สิ่งที่สนใจศึกษาของผู้ถือครองตัวอย่างที่ } i$$

ในขั้นที่สองได้ประมาณค่าระดับอำเภอ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าประมาณยอดรวมระดับอำเภอ} = W_2 \times (\text{ค่ายอดรวมระดับหมู่บ้าน})$$

$$W_2 = \frac{\text{จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในอำเภอ}}{\text{จำนวนหมู่บ้านตัวอย่างในอำเภอ}}$$

ดังนั้น

เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือน

$$= \frac{\text{เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด}}{\text{จำนวนครัวเรือนเกษตรทั้งหมด}}$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

3) ร้อยละของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร} = \frac{\text{เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด}}{\text{เนื้อที่ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่เนื้อที่ถือครองทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

4) ร้อยละของเนื้อที่เช่า ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสัมะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของเนื้อที่เช่า} = \frac{\text{เนื้อที่เช่า}}{\text{เนื้อที่ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่เนื้อที่เช่า ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

5) ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่า ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสัมะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของผู้ถือครองที่มีการเช่า} = \frac{\text{จำนวนผู้ถือครองที่มีการเช่า}}{\text{จำนวนผู้ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนผู้ถือครองที่มีการเช่า และจำนวนผู้ถือครองทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

6) ร้อยละของผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสัมะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน} = \frac{\text{จำนวนผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน}}{\text{จำนวนผู้ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนผู้ถือครองที่ปราศจากที่ดิน และจำนวนผู้ถือครองทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

7) ร้อยละของผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสัมะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละของผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่}}{\text{จำนวนผู้ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนผู้ถือครองที่มีขนาดการถือครองตั้งแต่ 100 ไร่ และจำนวนผู้ถือครองทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

8) ร้อยละของเนื้อที่ชลประทาน ข้อมูลจากสำรวการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของเนื้อที่ชลประทาน} = \frac{\text{เนื้อที่ชลประทาน}}{\text{เนื้อที่ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่เนื้อที่ชลประทาน และเนื้อที่ถือครองทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับ เนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

9) ร้อยละของเนื้อที่ปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง ข้อมูลจากการสำรวข้อมูลระดับ หมู่บ้าน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของเนื้อที่ปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง} = \frac{\text{เนื้อที่ปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง}}{\text{เนื้อที่ทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่เนื้อที่ปลูกพืชได้มากกว่า 1 ครั้ง และเนื้อที่ทั้งหมด เป็นข้อมูลที่สำนักงาน สถิติแห่งชาติประมวลผลไว้แล้ว

10) เนื้อที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือน ข้อมูลจากการสำรวข้อมูลระดับหมู่บ้าน ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{เนื้อที่ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครัวเรือน} = \frac{\text{เนื้อที่ปลูกข้าว}}{\text{จำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าวทั้งหมด}}$$

โดยเนื้อที่ปลูกข้าว และจำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าวทั้งหมด สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ประมวลผลไว้แล้ว

11) ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว ข้อมูลจากการสำรวข้อมูลระดับหมู่บ้านของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าว}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าว และจำนวนครัวเรือนทั้งหมด สำนักงานสถิติ แห่งชาติได้ประมวลผลไว้แล้ว

12) ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่ปลูกข้าว} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าว}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าว และจำนวนครัวเรือนทั้งหมด สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ประมวลผลไว้แล้ว

13) ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาทขึ้นไป ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาท

$$= \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาท}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทราบรายได้}} \times 100$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 5,168 บาท ประมาณค่าได้โดยเทียบบัญชีไตรยางศ์ จากข้อมูลรายได้ซึ่งแจกแจงในลักษณะขั้นภูมิตามในข้อ 1 และจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ทราบรายได้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ประมวลผลไว้แล้ว

14) ร้อยละของครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ปีการเพาะปลูก 2526/2527 ศูนย์ประสานพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งแสดงข้อมูลอยู่ในรายนามระดับหมู่บ้าน ดังนั้นจึงได้ประมาณค่ายอดรวมระดับอำเภอ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าประมาณยอดรวมระดับอำเภอ} = \text{ผลรวมของยอดรวมระดับหมู่บ้าน}$$

ร้อยละของครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน

$$= \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากพ่อค้าเอกชน และจำนวนครัวเรือนทั้งหมด หาค่าประมาณโดยใช้สูตรยอดรวมระดับอำเภอ

15) ราคาที่ดินหน่วยสุดท้ายเฉลี่ยต่อไร่ ข้อมูลจากสำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน กรมที่ดิน ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2528-2530 เนื่องจากบัญชีกำหนดราคาที่ดินจะประกาศเป็นรายตำบลและจำแนกเป็นหน่วย ๆ ซึ่งหน่วยสุดท้ายมักจะเป็นหน่วยของที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงได้เรียงลำดับราคาที่ดินหน่วยสุดท้ายของแต่ละตำบลในอำเภอ และใช้ราคาที่ดินที่เป็นค่ามัธยฐาน (Median) ในการประมาณค่าราคาที่ดินหน่วยสุดท้ายเฉลี่ยต่อไร่

- 16) จำนวนธนาคารข้าว
- 17) จำนวนธนาคารโคกระบือ
- 18) จำนวนกลุ่มเกษตรกร
- 19) จำนวนกลุ่มยุวเกษตรกร
- 20) จำนวนกลุ่มสหกรณ์ต่าง ๆ
- 21) จำนวนกลุ่มชลประทานราษฎร
- 22) จำนวนธนาคารต่าง ๆ ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์
- 23) จำนวนโรงสีข้าวขนาดใหญ่
- 24) จำนวนโรงสีข้าวขนาดกลาง
- 25) จำนวนโรงสีข้าวขนาดเล็ก

ข้อ 16) ถึง ข้อ 25) เป็นข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ประมวลผลในระดับอำเภอไว้แล้ว

26) อัตราเพิ่มของประชากร ข้อมูลจากทำเนียบท้องที่ พ.ศ. 2527 กองทะเบียนกรมการปกครอง ได้ประมาณค่าอัตราเพิ่มของประชากร โดยใช้สูตร

$$r = \left(\sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1 \right) \times 100$$

โดยที่ P_t = จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2526

P_0 = จำนวนประชากรปี พ.ศ. 2522

n = ระยะเวลา (ปี) ระหว่างการนับจำนวนประชากรทั้ง 2 ครั้ง

r = อัตราการเพิ่มประชากร

27) ความหนาแน่นของประชากร ข้อมูลจากทำเนียบท้องที่ พ.ศ. 2527 กองทะเบียน
กรมการปกครอง

$$\text{ความหนาแน่นของประชากร} = \frac{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}{\text{เนื้อที่ทั้งหมดของอำเภอ}}$$

โดยที่จำนวนประชากร และเนื้อที่ทั้งหมดของอำเภอ เป็นค่าข้อมูลระดับอำเภอที่
มีอยู่แล้วในทำเนียบท้องที่

28) จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ข้อมูลจากกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ

$$\text{จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน} = \frac{\text{จำนวนนักเรียนประถมและมัธยมทั้งหมด}}{\text{จำนวนครูที่ทำการสอนอยู่จริง}}$$

โดยที่จำนวนนักเรียนประถมและมัธยมทั้งหมด และจำนวนครูที่ทำการสอนอยู่
จริง มีอยู่แล้วในรายงานการศึกษาของแต่ละอำเภอ

29) จำนวนประชากรในอำเภอต่อสถานอนามัย 1 โรง ข้อมูลจากทำเนียบท้องที่
พ.ศ. 2527 กองทะเบียน กรมการปกครอง

$$\text{จำนวนประชากรในอำเภอต่อสถานอนามัย 1 โรง} = \frac{\text{จำนวนประชากรในอำเภอ}}{\text{จำนวนสถานอนามัยทั้งหมดในอำเภอ}}$$

โดยที่จำนวนประชากรในอำเภอ และจำนวนสถานอนามัยทั้งหมดในอำเภอ เป็นค่า
ข้อมูลระดับอำเภอที่มีอยู่แล้ว ในทำเนียบท้องที่

- 30) ร้อยละของครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้
 31) ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ
 32) ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์

ข้อ 30) ถึง ข้อ 32) เป็นข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

$$\text{ร้อยละของครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ และจำนวนครัวเรือนทั้งหมด เป็นค่าข้อมูลระดับอำเภอ ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลไว้แล้ว

33) ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ ข้อมูลจากสถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 2525/2526 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยให้ทุกอำเภอในจังหวัดเดียวกันใช้ค่าผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่เดียวกัน

34) เนื้อที่เช่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ระหว่างปีสามะโน พ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$\text{เนื้อที่เช่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน} = \frac{\text{เนื้อที่เช่า}}{\text{จำนวนครัวเรือนเกษตรทั้งหมด}}$$

โดยที่เนื้อที่เช่า และจำนวนครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ประมาณค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

35) ร้อยละของผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน ข้อมูลจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลง
ทางการเกษตร ระหว่างปีพ.ศ. 2526 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ร้อยละของผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน}}{\text{จำนวนผู้ถือครองทั้งหมด}} \times 100$$

โดยที่จำนวนผู้ถือครองที่เป็นเจ้าของที่ดิน และจำนวนผู้ถือครองทั้งหมด ประมาณ
ค่าได้เช่นเดียวกับเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย